

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:36
sssjournal.com

pp.2913-2919
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 06/04/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 11/06/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 11.06.2019

X KUŞAĞINDA SİBER ZORBALIK: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

CYBER BULLYING IN GENERATION X: QUALITATIVE RESEARCH

Dr. Gökhan BAK

Milli Savunma Bakanlığı, Tekirdağ/TÜRKİYE
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4520-0930>

Dr. Öğr. Üyesi. Osman Vedüd EŞİDİR

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Elazığ/TÜRKİYE
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2029-4758>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1539>

Reference : Bak, G. & Eşidir, O.V. (2019). "X Kuşağında Siber Zorbalık: Nitel Bir Araştırma", International Social Sciences Studies Journal, 5(36): 2913-2919.

ÖZ

İletişim teknolojilerindeki ilerlemeler hayatımızı birçok noktada kolaylaştırır da olumsuz yönleriyle de etkilemeye devam etmektedir. Bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması ile başkalarına zarar vermek amacıyla yapılan saldırgan davranışlar olarak adlandırılan siber zorbalık, bu olumsuz davranışlara örnek olarak verilmektedir. Çocuk, genç, yaşlı her kesimden kullanıcının siber zorbalığa maruz kaldığı bilinmektedir. Araştırmada, Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde X Kuşağında bulunan 20 katılımcı ile derinlemesine görüşme uygulanarak, internet kullanım amaçları ve sıklıkları, internet kullanırken kullandıkları araçlar, siber zorbalık durumları ve bu zorbalığa maruz kalmamak amacıyla neler yapılabileceği belirlenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların tümünün interneti aktif kullandıkları ve siber zorbalığa maruz kaldıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Nitel Araştırma, Siber Zorbalık, X Kuşağı.

ABSTRACT

Although advances in communication technologies facilitate our lives at many points, they continue to affect their negative aspects. Cyber bullying, which is called aggressive behaviors aimed at harming others by using information communication technologies, is an example of these negative behaviors. It is known that children, young and old users are exposed to cyberbullying. In this study, 20 participants in the X Generation in Çorlu District of Tekirdag were interviewed and it was determined that what can be done with the aim of using the internet and their frequency, the tools they use while using the internet, cyber bullying situations and not being exposed to this bullying. At the end of the research, it has been seen all participants were actively using the Internet and were exposed to cyberbullying.

Key Words: Qualitative Research, Cyber Bullying, Generation X.

1. GİRİŞ

"İnsanların yaşamlarının çeşitli dönemlerinde fiziksel, sözel ve psikolojik saldırılara maruz kaldıkları olmuştur. Zorbalık olarak ifade edilebilecek olan bu saldırılar aile, mahalle ve okul içerisinde tanıdığımız veya tanımadığımız kişiler tarafından gerçekleştirildiği gibi ilk kez bulunulan ortamlarda ve ilk kez karşılaşılan kişiler tarafından da gerçekleştirilmiş olabilir. Zorbalığa maruz kalanlar, sosyal, psikolojik ve hatta fiziksel olarak bundan etkilenebilirler" (Karabacak vd., 2015: 366). Yapılan zorbalıklar insanları etkilemeye devam ederken dünyadaki gelişmelerle birlikte farklı biçimlerde kendisini göstermektedir.

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler hayatımızı olumlu olduğu kadar olumsuz birçok yönde etkilemektedir. Teknoloji, hayatımızı kolaylaştırmasının yanı sıra insanın doğasında var olan nefret,

intikam gibi duygularını açığa vurabileceği durumları da beraberinde getirmektedir. Bu olumsuz davranışlardan birisi de siber zorbalıktır (Dikmen ve Tuncer, 2017: 675).

Siber zorbalık; sanal zorbalık ya da internet zorbalığı olarak da bilinmektedir. Bilgi iletişim teknolojileri; cep telefonu, kamera, sosyal ağlar, internet vasıtasıyla başkalarına zarar vermek amacıyla yapılan ve sürekli tekrar eden davranışlardır. Siber zorbalık; dedikodu yapma, başkalarıyla ilgili utandırıcı web sayfaları düzenleme, hakaret etme, utandırma, sanal ortamlardan dışlama ya da hakaret etme şeklinde kendini göstermektedir (Keser ve Kavuk, 2015: 18).

Siber zorbalık, iletişim teknolojilerinin kullanılarak yapıldığı saldırgan davranışlardır. Özellikle kendisini savunma gücüne sahip olmayan kişilere yönelik yapılmaktadır. Daha çok çocuklara ve gençlere karşı uygulandığı görülse de iletişim teknolojilerini kullanan yetişkin bireylerde de siber zorbalığa maruz kalma durumları görülmektedir. Araştırma kapsamında, ileri yaş grubunda olan ve yetişkin olarak değerlendirilen, X Kuşağında yer alan bireylerin internet kullanım süreleri, amaçları ile siber zorbalığa maruz kalma durumları incelenmiştir.

Aynı zaman aralıklarında doğan ve bulunduğu dönemin koşullarından etkilenen topluluğa kuşak denilmektedir. Literatürde; Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması (Baby Boomers) Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı olarak sınıflara ayrılmaktadır. 1980-2000 yılları arasında doğanlar X Kuşağında yer alırlar (Kuyucu, 2019: 34-35).

Çalışmada, X Kuşağında doğan bireylerle derinlemesine görüşme yapılarak, siber zorbalığa maruz kalma durumları incelenmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Yapılan literatür taraması sonucunda, siber zorbalık üzerine birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Çocuklardan yaşlılara kadar her kesimden birey ve öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalarda siber zorbalığın insan üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Yapılan bir araştırmada, Bursa ili Karacabey ilçesinde öğrenim görmekte olan 300 lise öğrencisine, Siber Mağdur ve Zorbalık Ölçeği uygulanarak, siber zorbalık eğilimleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, ergenlerin siber zorbalıklarının cinsiyete göre erkeklerin lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı, sınıf düzeyine göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (Yaman ve Sönmez, 2015).

Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir araştırmada; Nevşehir’de bir ortaokulda öğrenim gören 12 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak, bireysel görüşmeler yapılmış ve siber zorbalığa maruz kalma durumları incelenmiştir. Daha çok sosyal paylaşım ve çevrim içi oyun ortamlarında siber zorbalığa maruz kaldıkları, siber zorbalıkla başa çıkmada yeterince bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür (Kestel ve Akbıyık, 2016).

Başka bir araştırmada, Fırat Üniversitesinde görevli 22 akademisyen üzerinde görüşme formu aracılığıyla elde edilen bilgiler ışığında, siber zorbalık kavramına yönelik algıları ve mücadele etme yöntemleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, akademisyenlerin siber zorbalık durumlarının farkında oldukları, bu zorbalıklarla başa çıkabilecek birçok yöntemleri bulunduğu görülmüştür (Dikmen ve Tuncer, 2017).

Konya ili Ereğli ilçesinde bulunan 571 ortaokul öğrencisine; Yeni Binyılın Öğrencisi Anketi, Siber Zorbalık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmış, dijital yerli ve siber zorba olma durumları belirlenmiştir. Dijital yerli özellikleri ile siber zorba olma düzeylerinin cinsiyete, gelir düzeyine, bilgi ve iletişim teknolojilerine sahip olma durumuna göre değiştiği sonucuna varılmıştır (Toraman ve Usta, 2018).

X Kuşağında yer alan bireylerle derinlemesine görüşme yöntemi uygulanarak, siber zorbalığa maruz kalma durumları üzerine bir çalışmanın literatürde olmadığı görülmüştür. Literatüre bu konuda katkıda bulunmak amacıyla; X Kuşağında bulunan 20 kullanıcıyla derinlemesine görüşme yapılmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma nitel araştırma desenindedir. Nitel araştırmalar; insan ve grup davranışlarının “niçin”ini anlamaya yöneliktir. Toplumsal olayları, kişilerin duygularını, tecrübelerini, algılarını, yargılarını doğal ortamında inceleyerek, kavram geliştirmeyi ve kuram oluşturmayı hedefler (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011: 24).

Verilerin toplanmasında derinlemesine görüşme yöntemi uygulanmıştır. “Toplumsal araştırmalarda en çok kullanılan tekniklerden biri de görüşme (mülakat) tekniğidir. Teknik olarak niteliksel araştırma vasfında olan görüşme iletişim araştırmalarında yoğun olarak kullanılmaktadır. Tekniğin çıkış noktası, “insanların ne düşündüğünü öğrenmek istiyorsan onlara sor” ilkesidir. Ayrıca dilin kullanımı toplumsal bir eylemdir. Görüşmelerdeki cümlelerin tamamı, yanlış veya doğru olarak değerlendirilmez. Onların her biri bir toplumsal etkinlik, bir öznenin/eyleyicinin (aktörün) eylemi olarak değerlendirilir” (Geray, 2011: 166).

“İnsan yaşamında, görüşmenin, önemli ve o kadar da eski bir yeri vardır. Görüşme, bireylerin, çeşitli konulardaki bilgi düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılagelmiştir” (Karasar, 2009: 166).

Veri toplama aracı olarak, görüşme sürecinde yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplam 20 kişiyle, 01.02.2019-01.03.2019 tarihleri arasında, derinlemesine görüşme yapılmıştır. Görüşmelerin gizli tutulacağı taahhüt edilmiştir. Önceden belirlenen saatte, sessiz bir ortamda, her kişiyle ortalama 30 dakika tek tek ve yüz yüze görüşme yapılmıştır. Bütün katılımcılarla gönüllü olarak gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Verilen cevaplar kategorilerine ayrılarak, anlamlandırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki 4 soru sorularak görüşme gerçekleştirilmiştir.

Soru: İnternet kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız internet kullanım amaçlarınız ve sıklığınız nedir?

Soru: İnternet kullanırken hangi araçlardan istifade etmektesiniz?

Soru: Siber zorbalık durumlarıyla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız hangi siber zorbalık davranışlara maruz kaldınız?

Soru: Siber zorbalığa maruz kalmamak amacıyla neler yapmaktasınız?

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Siber zorbalık her yaş grubunda karşılaşılabilecek olumsuz durumlardandır. Bu araştırmayla birlikte; X Kuşağında bulunan bireylerin siber zorbalığa maruz kalma durumları, derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni, Örnekleme ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini, Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde ikamet eden X kuşağındaki bireyler, örneklemini ise basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen, X Kuşağında yer alan gönüllü 20 birey oluşturmaktadır. Araştırma; X Kuşağında yer alan 20 katılımcının verdiği cevaplarla sınırlıdır.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Araştırmaya Katılan X Kuşağındaki Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan, 1960-1980 yılları arasında doğan, X Kuşağında bulunan 20 katılımcının demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların; % 65.0’lık (13) oranda erkek, % 40.0’lık (8) oranda 1967-1973 arası doğumlu, % 80.0’lık (16) oranda evli, % 40.0’lık (8) oranda lisans mezunu, % 25.0’lık (5) oranda işçi oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo 1: X Kuşağındaki Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler	frekans	%
Cinsiyet		
Erkek	13	65.0
Kadın	7	35.0
Doğum Tarihi		
1960-1966	5	25.0
1967-1973	8	40.0
1974-1980	7	35.0
Medeni Durum		
Evli	16	80.0
Bekâr	1	5.0
Boşanmış (Dul)	3	15.0
Eğitim Durumu		
Ortaokul	1	5.0
Lise	6	30.0

Ön Lisans	3	15.0
Lisans	8	40.0
Yüksek Lisans	1	5.0
Doktora	1	5.0
Mesleği		
Öğrenci	1	5.0
Ev Hanımı	3	15.0
İşçi	5	25.0
Memur	2	10.0
Özel Sektör Çalışanı	3	15.0
Esnaf	2	10.0
Emekli	4	20.0

4.2. Katılımcıların Görüşme Formu Sorularına Verdiği Yanıtların İncelenmesi

X Kuşağında bulunan katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; internet kullanım amaçları ve sıklıkları, internet kullanırken kullandıkları araçlar, siber zorbalık durumları ve bu zorbalığa maruz kalmamak amacıyla neler yapılabileceği belirlenmeye çalışılmıştır.

4.2.1. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları Ve Sıklıklarına Dair Verdikleri Cevapların İncelenmesi

Katılımcılara internet kullanıp kullanmadıkları, kullanıyorlarsa hangi amaçlarla ve sıklıkla kullandıkları sorulmuş ve verdikleri cevaplar tablolar halinde sunulmuştur.

Katılımcıların hepsi interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların öncelik sırasına göre interneti kullanım amaçlarını bildirmeleri istenmiş ve verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 2'deki bilgiler ortaya çıkmıştır. Katılımcıların; % 95.0'lık (19) oranda gündemi takip etmek, % 90.0'lık (18) oranda (18) sosyal paylaşım ağlarını kullanmak, % 80.0'lık (16) oranda e-posta göndermek, % 70.0'lık (14) oranda can sıkıntısını gidermek ve eğlenmek, % 65.0'lık (13) oranda ise oyun oynamak amacıyla interneti kullandıkları görülmektedir.

Tablo 2: İnternet Kullanma Amaçları

Öncelik Sıralaması	Kullanım Amacı	frekans	%
1.	Gündemi takip etmek	19	95.0
2.	Sosyal paylaşım ağlarını kullanmak	18	90.0
3.	E-posta göndermek	16	80.0
4.	Can sıkıntısını gidermek ve eğlenmek	14	70.0
5.	Oyun oynamak	13	65.0

Katılımcıların interneti günlük kullanım süreleri Tablo 3'de gösterilmiştir. Katılımcıların; % 60.0'lık (12) oranda 5-10 saat, % 25.0'lık (5) oranda 10 saatten fazla, % 15.0'lık (5) oranda 5 saatten az olmak üzere, günlük ortalama internette vakit geçirdikleri görülmektedir.

Tablo 3: Günlük İnternette Geçirilen Ortalama Süre Durumu

Ortalama Süre	frekans	%
5 saatten az	3	15.0
5-10 saat	12	60.0
10 saatten fazla	5	25.0
Toplam	20	100.0

4.2.2. Katılımcıların İnternet Kullanırken Kullandıkları Araçların Neler Olduğuna Dair Verdikleri Cevapların İncelenmesi

Katılımcılara internet kullanırken hangi teknolojik araçlardan istifade ettikleri sorulmuş ve verdikleri cevaplar tablo üzerinde sunulmuştur. Katılımcıların öncelik sırasına göre interneti kullanırken kullandıkları teknolojik araçların ne olduğunu bildirmeleri istenmiş ve verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 4'teki bilgiler ortaya çıkmıştır. Katılımcıların; % 95.0'lık (19) oranda akıllı telefon, % 90.0'lık (18) oranda tablet, % 80.0'lık (16) oranda laptop araçlarını interneti kullanırken öncelik sırasına göre tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 4: İnternet Kullanım Araçları

Öncelik Sıralaması	Teknolojik Araçlar	frekans	%
1.	Akıllı Telefon	19	95.0
2.	Tablet	18	90.0
3.	Laptop	16	80.0

4.2.3. Katılımcıların Siber Zorbalıkla Karşılaşma Durumları, Karşılaştılsa Hangi Siber Zorbalık Davranışlarına Maruz Kaldıklarına Dair Verdikleri Cevapların İncelenmesi

Katılımcıların siber zorbalıkla karşılaşp karşılaşmadıkları, karşılaştılsa hangi siber zorba davranışlara maruz kaldıkları sorulmuş ve verdikleri cevaplar tablo üzerinde sunulmuştur.

Katılımcıların hepsi, siber zorbalığa bir şekilde maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Tablo 5'te siber zorbalığa maruz kalma durumlarına bakıldığında, katılımcıların; % 30.0'lık (6) büyük oranda kişisel bilgilerinin kendi istekleri dışında paylaşarak siber zorbalığa maruz kaldığı görülmektedir. Yetişkin oldukları halde bile siber zorbalığa maruz kaldıklarından yakınan katılımcılar; % 10.0'lık oranda (2) virüsler aracılığıyla kişisel bilgisayarlarına erişildiğini ve bu bilgilerin çalındığını ifade etmişlerdir.

Tablo 5: Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumları

Siber Zorbalık Durumları	frekans	%
Kişisel bilgilerin internet ortamında izinsiz paylaşılması	6	30.0
Çok sayıda e-posta (spam) alınması	5	25.0
Sosyal medyada izni olmadan resim, video ve asılsız haberlerin paylaşılması	3	15.0
Sahte sosyal medya hesabı oluşturulması	2	10.0
Virüsler aracılığıyla bilgisayarda bulunan kişisel dosya ve verilere erişilmesi	2	10.0
Çevrimiçi (Online) oyunlarda taciz edilmek	2	10.0
Toplam	20	100.0

4.2.3. Katılımcıların Siber Zorbalığa Maruz Kalmamak Amacıyla Neler Yaptıklarına Dair Verdikleri Cevapların İncelenmesi

Katılımcılara siber zorbalığa maruz kalmamak amacıyla neler yaptıkları sorulmuş ve verdikleri cevaplar tablo üzerinde sunulmuştur. Sık sık siber zorbalığa maruz kalmadıklarını fakat çok nadir de olsa zorbalığa maruz kaldıkları bu durumdan rahatsızlık duyduğunu dile getiren katılımcılar, aynı siber zorbalığa maruz kalmamak adına tedbiri elden bırakmadıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 6'da siber zorbalığa mazur kalmamak amacıyla yapılanlara bakıldığında, katılımcıların; % 45.0'lık (9) oranda sosyal medya hesaplarındaki kişisel bilgilerin ve profilin izin verilen kişilerce görülmesini sağlamak amacıyla profilleri gizli/kapalı duruma getirdikleri, % 25.0'lık (5) oranda istenmeyen e-postaları engelledikleri görülmektedir.

Tablo 6: Siber Zorbalığa Maruz Kalmamak Amacıyla Yapılanlar

Siber Zorbalık Durumlarına Karşı Yapılanlar	frekans	%
Sosyal medya hesaplarındaki kişisel bilgilerin ve profilin izin verilen kişilerce görülmesini sağlama, profili gizli/kapalı konumda kullanma	9	45.0
İstenmeyen e-postaları engellemek	5	25.0
Çevrimiçi (Online) oyunlarda rahatsız eden kişileri engellemek ya da oyuna erişimi engellemek	2	10.0
Virüsten korunma programları kullanma	2	10.0
Siber zorbalık devam ediyorsa suç duyurusunda bulunma	2	10.0
Toplam	20	100.0

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Teknolojideki ilerlemeyle birlikte insan, doğası gereği, saldırgan davranışlarını, iletişim teknolojileri aracılığıyla devam ettirmektedir. İletişim teknolojileri; cep telefonu, kamera, sosyal ağlar ve internet aracılığıyla başkalarına zarar vermek amacıyla yapılan saldırgan davranışlar siber zorbalık olarak adlandırılmaktadır. Çocuk, genç, yetişkin her kesimden bireylerin siber zorbalığa maruz kaldığı ve günden güne devam ettiği yapılan araştırmalarda da görülmektedir.

İftira atmak, dedikodu yapmak, aşağılamak, tehdit etmek, şantaj yapmak, taciz etmek, kişisel bilgileri ele geçirmek, özel yaşamın gizliliğini ihlal etmek, dışlamak gibi birçok şekilde kendini gösteren siber zorbalık teknolojinin ilerlemesiyle birlikte günden güne etkilerini daha da hissettirmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, siber zorbalık üzerine birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Çocuklardan yaşlılara kadar her kesimden birey ve öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalarda siber zorbalığın insan üzerindeki etkileri incelenmiştir.

X Kuşağında yer alan bireylerle derinlemesine görüşme yöntemi uygulanarak, siber zorbalığa maruz kalma durumları üzerine bir çalışmanın literatürde olmadığı görülmüştür. Literatüre bu konuda katkıda bulunmak amacıyla; X Kuşağında bulunan 20 kullanıcıyla derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde ikamet eden X kuşağındaki bireyler, örneklemini ise basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen, X Kuşağında yer alan gönüllü 20 birey oluşturmaktadır. Araştırma; X Kuşağında yer alan 20 katılımcının verdiği cevaplarla sınırlıdır. X Kuşağında bulunan katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; internet kullanım amaçları ve sıklıkları, internet kullanırken kullandıkları araçlar, siber zorbalık durumları ve bu zorbalığa maruz kalmamak amacıyla neler yapılabileceği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan, 1960-1980 yılları arasında doğan, X Kuşağında bulunan 20 katılımcının demografik özelliklerine bakıldığında; % 65.0'lık (13) oranda erkek, % 40.0'lık (8) oranda 1967-1973 arası doğumlu, % 80.0'lık (16) oranda evli, % 40.0'lık (8) oranda lisans mezunu, % 25.0'lık (5) oranda işçi oldukları göze çarpmaktadır.

Katılımcıların öncelik sırasına göre interneti kullanırken kullandıkları teknolojik araçların ne olduğunu bildirmeleri istenmiş ve % 95.0'lık (19) oranda akıllı telefon, % 90.0'lık (18) oranda tablet, % 80.0'lık (16) oranda laptop araçlarını interneti kullanırken öncelik sırasına göre tercih ettikleri görülmüştür.

Katılımcıların hepsi, siber zorbalığa bir şekilde maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Siber zorbalığa maruz kalma durumlarına bakıldığında, katılımcıların; % 30.0'lık (6) büyük oranda kişisel bilgilerinin kendi istekleri dışında paylaşılarak siber zorbalığa maruz kaldığı görülmektedir. Yetişkin oldukları halde bile siber zorbalığa maruz kaldıklarından yakınan katılımcılar; % 25.0'lık oranda (5) çok sayıda e-posta aldıklarını, % 15.0'lık (3) oranda sosyal medyada izinleri olmadan resim, video ve asılsız haberlerinin paylaşıldığını, % 10.0'lık (2) oranda kendilerine sahte sosyal medya hesabı açıldığını, % 10.0'lık (2) oranda bilgisayarlarına virüs gönderildiği için kişisel dosya ve verilerine siber zorbalığı yapanlar tarafından ulaşıldığını, % 10.0'lık (2) oranda ise çevrimiçi (online) oyunlarda taciz edildiklerini dile getirmişlerdir.

Çok nadir de olsa zorbalığa maruz kaldıkları bu durumdan rahatsızlık duyduğunu dile getiren katılımcılar, aynı siber zorbalığa maruz kalmamak adına tedbiri elden bırakmadıklarını ifade etmişlerdir. Siber zorbalığa mazur kalmamak amacıyla yapılanlara bakıldığında, katılımcıların; % 45.0'lık (9) oranda sosyal medya hesaplarındaki kişisel bilgilerin ve profilin izin verilen kişilerce görülmesini sağlamak amacıyla profillerini gizli/kapalı duruma getirdikleri, % 25.0'lık (5) oranda istenmeyen e-postaları engelledikleri, % 10.0'lık (2) oranda virüsten korunma programları kullandıkları, % 10.0'lık (2) oranda çevrimiçi oyunlarda rahatsız eden kişileri ya da oyuna erişimi engelledikleri, % 10.0'lık (2) oranda siber zorbalığın devamında savcılığa suç duyurusunda bulduklarını belirtmişlerdir.

Siber zorbalığın çoğunlukla kendini savunmakta/korunmakta zorlanan çocuklarda görülme sıklığı fazla olsa da her yaştan kullanıcıyı etkilediği bu araştırmayla da desteklenmiştir. Daha fazla katılımcının yer aldığı nitel araştırmalar yapılarak siber zorbalığa maruz kalma durumları incelenmeli ve literatüre daha fazla çalışma kazandırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Dikmen, Melih ve Tuncer, Murat (2017). Akademisyenlerin Siber Zorbalığa Yönelik Algıları Ve Mücadele Etme Yöntemleri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, S: 31, 675-686.
- Geray, Haluk (2011). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel Ve Nitel Yöntemlere Giriş: İletişim Alanından Örneklerle*, 3. bs., Ankara: Ezel Basın Yayın Dağıtım.
- Karabacak, Kerim& Ekşioğlu, Subhan& Öztunç, Mustafa& Başçiçek, Funda& Soydan, Emine& Yaşar, Vedat (2015). “Lise Öğrencilerinin Zorbalık Davranışları”. *Route Educational And Social Journal*, C:2, S: 2, 365-377.
- Karasar, Niyazi (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler*, 19. bs., Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keser, Hafize ve Kavuk, Melike (2015). Okulda Siber Zorbalık Farkındalık Anketinin Geliştirilmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C: 23, S: 1, 17-30.
- Kestel, Muharrem ve Akbıyık, Cenk (2016). Siber Zorbalığın Öğrencilerin Akademik, Sosyal ve Duygusal Durumları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C: 16, S: 3, 844-859.
- Kuyucu, Mihalıs (2019). Y Kuşağı Ve Youtube: Y Kuşağının Youtube Platformunu Kullanım Amaçları, *Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences (JOSHAS)*, C: 5, S: 3, 33-50.
- Toraman, Lale ve Usta, Ertuğrul (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Yerli Ve Siber Zorba Olma Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C: 37, S: 2, 57-77.
- Yaman, Erkan ve Sönmez, Zuhale (2015). Ergenlerin Siber Zorbalık Eğilimleri, *Online Journal Of Technology Addiction& Cyberbullying*, C: 2, S: 1, 18-31.
- Yazıcıoğlu, Yahşi ve Erdoğan, Samiye (2011). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 3. bs., Ankara: Detay Yayıncılık.